

מכוניות עייפות השתרכו לאורך נתיבי איילון בעודי מנסה להבליע חיוך ספק ציני ספק מריה. נתונה בידי פלייליסט שלא בחרתי, הקשבתי לביונסה טוענת שמי שמנהלות את העולם אלו Girls ומיד אחר כך למארון 5 שרים "Girls Like You". המשותף לשני השירים הללו, כמו רבים אחרים, הוא ששניהם בוחרים להשתמש במלה "בנות" ולא "נשים" - דוגמה לשימוש שנעשה בשפה, במודע או שלא במודע, על מנת להקטין, למזער, לכופף.

מדוע לא לכתוב "נשים מנהלות את העולם"? אם השיר נועד להעביר מסר של העצמה נשית, ולא רק לילדות צעירות, אז האם השימוש במונח "בנות" הוא הכרחי? בנות הן בדרך כלל "נשים קטנות", המלה "נשים" לא תבטל אותן או תמעט בערכן. יש משהו אירוני בכך שאפילו שפה הנחשבת נייטרלית מאוד מבחינה מגדרית אינה מנותקת מתפישות המשתמשים בה. יד ימין נשלחה בחופזה להנמיך את הווליום, חבל שאת המחשבות אינני יכולה להשקיט באותה הקלות.

לפני שבועות אחדים ציינו את "יום השפה העברית". האם באמת יש סיבה למסיבה? "העברית היא סקסמניאקית", כתבה יונה וולך הנפלאה בשירה "עברית" שראה אור ב-1985. לא רק שהעברית היא סקסמניאקית, בעיקר האנשים. לא מזמן התחלתי ללמוד לתואר ראשון והבחנתי שבעת ההתחברות (היום-יומית) לממשק האינטרנטי של אוניברסיטת תל אביב מופיעה הרובריקה "שם משתמש". מדוע? האם זה חייב להיות כך? במשך שנים כה רבות פנו אליי בדרך הזאת, או שבעצם נכון יותר לומר הרחיקו אותי בדרך הזאת, וכלל לא הבחנתי בבעייתיות.

עוד כתבות בנושא

- כבר לא דף טיוטה, לא שלך ולא שלי 25.09.2019
- דרושה קונטרה נשית לדושבגים עם לוקש במקום לב 30.06.2019
- השאלה שמגיעה מאיבר אחד בלבד 03.05.2019

אבל מרגע שהתוודעתי לפטריארכליות השלטת בשפה העברית - מצאתיה כמעט בכל מקום. רציתי שהרובריקה "שם משתמש" תשתנה. שיתייחסו לקיומן של נשים גם בממשק. כתבתי על העניין בקבוצות פייסבוק של סטודנטים וסגל אקדמי, וכל משרתי הפטריארכיה יצאו מיד החוצה בהסתערות שכל תכליתה הגנה על ההגמוניה. היו כמובן גם את אלה שראו את הצורך בשינוי, אבל השיח היה ברובו מחריד. על שום מה? לא ביקשתי להדיר אף אחד, ביקשתי שוויון בדמות הוספת לוכסן ואות, "שם משתמש/ת". לשמחתי, תודות לאגודת הסטודנטים והסטודנטיות של האוניברסיטה (גילוי נאות: במהלך הזמן גם הפכתי לחלק ממנה) הפנייה הלא-שוויונית הזו השתנתה.

כחודש אחרי הפרסום הראשון, חזרתי אל מרחבי הפייסבוק ודיווחתי שמאבקי הצליח. אברי הדיקטטורה הפטריארכלית הופיעו שוב עם הכלים החזקים ביותר העומדים לרשותם: צחוק, לעג, רוע ועוד אי-אילו מבעים. שוב ושוב ניסו לקבוע עבורי, ועבור כלל הפמיניסטיות, מהו פמיניזם ובאילו מאבקים הוא צריך לקחת חלק. או במלים אחרות: מהו "הפמיניזם הנכון". כלומר, זה שהם מסוגלים לקבל ולא ימוטט את העולם כפי שהם מכירים אותו, ואיך אני מעזה בכלל לכנות עצמי "פמיניסטית" כשאני נלחמת על מלים פעוטות, על אותיות וסימנים.

אין פמיניזם אחד, נכון ויחיד. וכשגבר טוען שאני "מגזימה" או "קיצונית" הוא יכול, ובכן, ללכת לעזאזל. קל מאוד לומר לנשים שהן מגזימות כשגברים הם אלה שתמיד פנו אליהם בבחינות הבגרות, ניסחו עבורם מסמכים, מקבלים שכר גבוה יותר, אינם מודרים על בסיס יום-יומי מהזירה הפוליטית, התרבותית והחברתית. גברים הם ברירת המחדל שבה בוחרים כולם שוב ושוב ושוב - וללא כל עוררין. והעברית? היא פשוט עוד ביטוי של האלימות השקופה הזו כלפי נשים. כלי לשימור שליטתו של הגבר באמצעות תיאור המחשבה. לומר שאני נלחמת על אותיות וסימנים? כמה יהיר צריך להיות כדי לבטל את חשיבותם ולהתייחס לעניין בבדיחות הדעת ולא כדבר מהותי.

אודרי לורד, הפמיניסטית האמריקאית השחורה והלסבית, אמרה שאין דבר כזה מאבק חד-נושאי כי החיים שלנו אינם חד-נושאים. הפטריארכיה נמצאת בשפה, בתפישות החברתיות, בבגדים, בתא המשפחתי עצמו. אינני רואה פטריארכיה ושוביניזם בכל פינה כי אני "סטודנטית פמיניסטית בלתי נסבלת למגדר" או כי אלה הדברים שאני בוחרת לראות. אני רואה את המציאות כפי שהיא באמת. אינני עיוורת ואינני היחידה.

לצערי, רבים חושבים שהמאבק של מרב מיכאלי לשיבוש האוטומטיות של השפה הפטריארכלית - מטרחה ומייגע. האם אותם אנשים שאלו את עצמם מדוע אינם מסוגלים להתחבר לחשיבה כזו? התיקון לחוק שיווי זכויות האשה העוסק בפנייה שוויונית בשילוט במקומות ציבוריים, שהגישו תמר זנדברג, זהבה גלאון ומיכל רוזין ב-2013 - לא קודם. די בשתי הדוגמאות האלה כדי לשקף מציאות שאינה יכולה להתקיים עוד. כפי שהיום איננו מדברים בלשון שבה דיברו בעבר, כך גם בנוגע ללשון הפנייה. על השפה והשימוש בה להשתנות בהתאם לתקופה.

ממשפטה המכונן של סימון דה-בובואר "אשה אינה נולדת אשה - היא נעשית אשה" אפשר לחלץ היבטים נוספים. בדומה למגדר, כמעט כל מה שאנחנו, הוא דבר מה נרכש. אפשר לרכוש את ההתנסחות השוויונית. אפשר לבחור לא להיות שוביניסטים, פטריארכליים או אלימים. אפשר לבחור כל מה שתרצו. גם אני בוחרת. אני בוחרת להיות פמיניסטית.